

NOTA INFORMATIVĂ

la proiectul de hotărâre a Guvernului privind desemnarea instituției responsabile de colaborarea cu Oficiul European de Lupta Anti-Fraudă (OLAF) al Uniunii Europene

Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite.

Proiectul propus, a fost elaborat în contextul demarării procesului de realizare a angajamentelor asumate de către Republica Moldova în contextul parafării Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte.

În acest sens, evidențiem în special prevederile Titlului VI, Capitolul 2 art.424-432 „Dispoziții Antifraudă și de Control”, care stabilesc expres că autoritățile RM:

- iau măsuri eficace pentru prevenirea și combaterea fraudei, a corupției și a oricăror alte activități ilegale;
- fac schimb de informații cu autoritățile competente din UE (OLAF);
- verifică cu regularitate dacă operațiunile finanțate din fonduri UE au fost executate corespunzător și iau toate măsurile adecvate pentru a preveni și a remedia neregulile sau fraudele depistate;
- informează OLAF cu privire la orice măsură de prevenire luată;
- transmit OLAF, fără întârziere, orice informație de care iau cunoștință cu privire la cazuri presupuse sau reale de fraudă, corupție sau orice altă neregulă, inclusiv conflict de interese, legate de execuția fondurilor UE;
- asigură cercetarea și urmărirea penală a cazurilor presupuse și reale de fraudă, corupție sau orice altă neregulă, depistate în urma controalelor naționale sau ale UE.
- iau toate măsurile adecvate pentru a recupera fondurile UE plătite necuvenit.

În contextul realizării angajamentelor asumate conform Acordului de Asociere RM-UE, Centrul Național Anticorupție (CNA), potrivit Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere RM – UE în perioada 2014-2016, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.808 din 07 octombrie 2014, a inițiat un amplu proces de examinare a cadrului normativ național în vederea înaintării propunerilor de ajustare a acestuia în partea ce ține de cercetarea și urmărirea penală în cazurile ce implică fondurile UE/altor donatori.

Procesul în speță a demarat prin elaborarea și înaintarea forului legislativ spre examinare a unui set de amendamente ce vizează incriminarea faptelor ilegale care aduc atingere intereselor financiare ale donatorilor externi („Utilizarea contrar destinației a mijloacelor din împrumuturile interne sau fondurile externe; „Obținerea frauduloasă a mijloacelor din fonduri externe”; „Delapidarea mijloacelor din fondurile externe”), atribuite în competența CNA. Proiectul în speță (inițiativa legislativă nr.116 din 22 martie 2016), adoptat recent de forul legislativ. Concomitent, CNA este în proces de elaborare a normelor procedurale de reglementare nemijlocită a mecanismului de recuperare a activelor dobândite ilicit inclusiv în rezultatul utilizării contrar destinației a mijloacelor din împrumuturile interne sau fondurile externe, obținerii frauduloase a mijloacelor din fonduri externe și delapidării mijloacelor din fondurile externe.

Astfel, procesul de recuperare a fondurilor utilizate contrar destinației va fi desfășurat de către subdiviziunea organizatorică specializată din cadrul CNA, responsabilă pentru efectuarea investigațiilor financiare, urmărirea, identificarea, detectarea, cercetarea și recuperarea activelor derivate din infracțiuni, ilicite și nejustificate, efectuarea schimbului de date în scopul recuperării activelor, inclusiv aflate peste hotarele RM.

Totodată, în conformitate cu prevederile art.426 al Acordului de Asociere: *„Autoritățile din Republica Moldova transmit Comisiei Europene fără întârziere orice informație de care iau cunoștință cu privire la cazuri presupuse sau reale de fraudă, corupție sau orice altă neregulă, inclusiv conflict de interese, legate de*

execuția fondurilor UE. În caz de suspiciune de fraudă sau corupție, OLAF este, de asemenea, informat”.

OLAF constituie un serviciu independent al UE, creat în 1999, cu scopul de a desfășurarea investigații administrative interne, combaterii fraudei, corupției și alte activități ilegale care afectează într-un mod nefavorabil interesele financiare ale Comunității Europene.

Investigații realizate de OLAF vizează preponderent:

- utilizarea frauduloasă a fondurilor europene în cadrul unor proiecte inițiate în domenii precum ajutorul extern, agricultura, protecția mediului, etc.;
- deturnarea ajutorului extern oferit pentru un proiect de construcții;
- finanțarea unor produse agricole inexistente (de exemplu, suc de fructe care nu a fost produs sau pomi care nu au fost plantați)
- nereguli în cadrul desfășurării procedurilor de achiziții publice;
- conflicte de interese; etc.

Astfel, în temeiul prevederilor art.423 alin.(2) a Acordului de Asociere, în vederea intensificării cooperării în domeniul combaterii fraudei, CNA și OLAF, au convenit asupra Aranjament administrativ de colaborare.

Potrivit aranjamentului în cauză, partenerii (CNA și OLAF), cooperează în vederea realizării dezideratelor stabilite conform prevederilor Acordului de Asociere. Cooperarea între parteneri vizează activități ce țin de schimbul de informații, asistența operativă, investigații comune sau paralele, asistența tehnică, analiza strategică, instruirea și schimbul de cadre.

Totodată, potrivit acțiunilor prescrise în Planul național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere RM – UE, este indispensabilă stabilirea unui *punct de contact unic*, care va asigura îndeplinirea promptă a obligației de furnizare către Comisia Europeană a informațiilor/probelor referitoare la prevenirea conflictelor de interese la utilizarea fondurilor UE, în conformitate cu art.56 din Regulamentul (CE, Euratom) nr.1605/2002 din 25 iunie 2002 privind regulamentul financiar aplicabil bugetului general al Comunităților Europene.

Deasemenea, accentuăm faptul că potrivit practicii UE și în conformitate cu prevederile art.3 alin.(4) al Regulamentului nr.883/2013 al Parlamentului European din 11 septembrie 2013 privind investigațiile efectuate de Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1073/1999 al Parlamentului European și al Consiliului și a Regulamentului (Euratom) nr. 1074/1999 al Consiliului: „statele desemnează un *serviciu de coordonare antifraudă*, pentru a facilita cooperarea efectivă și schimbul de informații, inclusiv informații de natură operațională, cu oficiul OLAF”.

Astfel, conform cerințelor UE, fiecare țară candidat desemnează un *Serviciul de coordonare antifraudă* (AFCOS), responsabil pentru suprimarea neregulilor și fraudelor care pot apărea ca urmare a utilizării contrar destinației, obținerii frauduloase sau delapidării mijloacelor din fondurile UE. Acest sistem este funcțional în cadrul tuturor țărilor candidate și statele membre UE, din anul 2001, și constă din așa numitul birou AFCOS (*Serviciul de coordonare antifraudă*) și rețeaua AFCOS.

Principalele prevederi, locul actului în sistemul legislației, evidențierea elementelor noi, efectul social, economic și de altă natură al realizării lui.

În condițiile sus-menționate, se propune desemnarea Centrului Național Anticorupție în calitate de instituție unică de contact cu OLAF. Centrul va asigura cooperarea efectivă și schimbul de informații cu OLAF cu privire la cazuri presupuse sau reale de fraudă, corupție sau orice altă neregulă, inclusiv conflict de interese, legate de execuția fondurilor UE.

În acest sens, accentuăm faptul că OLAF deja a remis în adresa CNA câteva solicitări de urgență privind acordarea sprijinului și a unor informații suplimentare pentru continuarea unei anchete. Totodată, OLAF și-a exprimat acordul și disponibilitatea de colaborare ulterioară cu CNA în calitate de instituție unică de contact.

Înființarea *Serviciului de coordonare antifraudă* intervine în calitate de măsură de consolidare a sistemului instituțional național și demonstrează

disponibilitatea țării de a asigura un nivel adecvat de protecție a intereselor financiare ale UE, similar intereselor financiare naționale.

Obiectivul principal al *Serviciului de coordonare antifraudă* (AFCOS Moldova), va constitui cooperarea efectivă și schimbul de informații, inclusiv de natură operațională, cu oficiul OLAF, precum și cu alte entități similare, constituite în statele membre ale UE/candidate, pentru lupta împotriva fraudelor și neregularități care pot rezulta din utilizarea fondurilor UE.

AFCOS va coordona la nivel național realizarea sarcinilor legislative, administrative și operaționale și activităților legate de protecția intereselor financiare ale UE, și va asigura cooperarea cu OLAF. Aceste activități includ:

- definirea, coordonarea punerii în aplicare, precum și punerea în aplicare la nivel național a unei Strategii naționale antifraudă;
- identificarea unor posibile nereguli în sistemul național în ceea ce privește gestionarea fondurilor UE, inclusiv fondurile de pre-aderare;
- elaborarea amendamentelor corespunzătoare la cadrul normativ pentru a asigura eficientizarea procesului de prevenire/combateră a fraudei și protejării eficiente a intereselor financiare ale UE,
- asigurarea cooperării între instituțiile naționale (organe de control, judiciare, de investigare), precum și cooperarea și schimbul de informații între autorități și OLAF, în caz de suspiciune de fraudă sau nereguli de gestionare a fondurilor UE.

Astfel, AFCOS Moldova va fi obligat să raporteze către OLAF neregulile identificate, iar informațiile de care dispune AFCOS trebuie să fie întotdeauna la dispoziția OLAF, pentru a permite inspectorilor responsabili de investigații administrative prelucrarea acestora în timp util și de a desfășura corespunzător investigațiile demarate.

Fundamentarea economico-financiară. Implementarea proiectului de lege nu atrage cheltuieli financiare suplimentare.